

R. P. BERNARDÍ M.ª RUBERT CANDAU, O. F. M.

POEMES
DE LA PLANA

VALÈNCIA

1 9 4 9

a mi Miguel Guisvard, delecte
amic, com opena de unpatin i oferte

El Autor

Escrol - 24-juny - 1951

POEMES DE LA PLANA

R. P. BERNARDÍ M.ª RUBERT CANDAU, O. F. M.

POEMES DE LA PLANA

Clitxés de Sarthou

València

IMP. VICENT CORTELL

Angel Guimerà, 5

LLICENCIES DE LA ORDRE

NIHIL OBSTAT:

Fr. Pacífic Sendra, O. F. M.

Censor

IMPRIMI POTEST:

Fr. Joaquim Sanchis

Ministre Provincial, O. F. M.

València, 25 de febrer del 1949

LLICENCIES DE L'ARQUEBISBAT

NIHIL OBSTAT:

Dr. Benjamí Civera

Censor

IMPRIMATUR:

Dr. Jacint Argaya

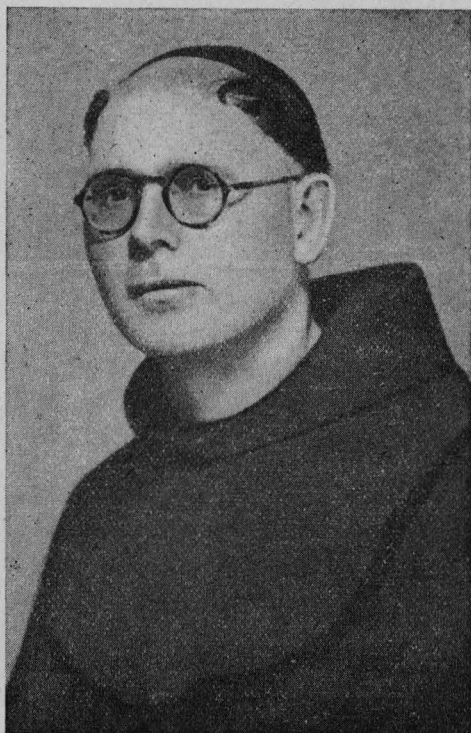
Vicari General

Per manament de Sa Sria. Ilma.:

Dr. Guillem Hijarrubia

Canceller Secretari

València, 23 de Febrer del 1949

R. P. Bernardi M.ª Rubert Candau, O. F. M.

Pròleg

Els poetes solen tindre genialitats; i la del P. Bernardí Rubert demanant-me unes paraules per al seu llibre, sembla ser la de contrastar sa modèstia amb el meu atreviment. Però els lectors hauran de disculpar-me, perquè hi ha atenuants de pes: Vilarreal dels Infants i un frare poeta; és a dir: la Pàtria on vaig néixer i el líric autor que admire. I és que l'afecte, com tot lo humà, no està exempt d'equivocacions, i és esta la meua la de pintar amb gris de prosa vulgar les pàgines d'un llibre d'inspirats poemes.

Hi ha més: Esgrimint l'esponja de la seua modèstia, el poeta vilarrealenc subratlla amb altra súplica la del pròleg, i és esta la de què en ell no digam res de l'autor.

Realment el poeta vilarrealenc està ja presentat; no cal presentació. Ja va enlairar, en vol, prou mils de versos; predicà vora cinc mil sermons; té incomptables deixebles i ha publicat llibres, tan llegits com *El Roseret de Sant Antoni*, *Aromes de Flor Natural*, *De mis vergeles*, *Por mis pensiles...* i atres més. I ara va a sumar a tants immarcesibles llores conquerits en bona lliça els d'aquests Poemes de la Plana (més concretament, de Vilarreal), abocant en ells el seu cor que borbolla patris i místics amors.

La inspirada ploma del P. Rubert ja volà per les altures literàries com ploma d'àguila, pregonera de la gènera dels ger-

mans Rubert Caudau; però no és fàcil divorciar el títol d'un llibre del nom del seu autor, a la faigó que, de la Pàtria vilarreal, el nom d'eixa fraterna trilogia que sap honorar-la: Ciència, Virtut i Amor. Els llibres no neixen mai per generació espontània. Però cal deixar açò per a centrar el nostre pensament en Vilarreal dels Infants.

Vilarreal, ciutat aromada amb els castes efluvis d'atzar del taronger de la Plana; Vilarreal, nom dolcíssim que mussiten les aigües cantarines del Millars fet melodia pels àngels músics del tron de la Santíssima Verge Patrona; Vilarreal dels Infants fón covador fecund d'una pléiade d'illustres homes que a son bressol es gronxaren blanament, i encara allí es venerà el bressol d'una Santa Reina i el sepulcre d'un Sant Llec, que de Xàtiva anà a viure i a morir al convent franciscà d'aquella terra de privilegi. I amb la mateixa rústega gonella van vestits, i de la mateixa ciutat del Millars de la Plana són els germans Rubert (el poeta P. Bernardí un d'ells, que és qui avui copsa sa lira inspirada cantant a la Pàtria, a la Fe i a l'Amor com en temps de nostra joventut ho féu també un franciscà, el P. Antoni Medina, i atres més, aixímateix poetes, entre els que vull fer recordança (això haurà de perdonar-me el lector) d'aquell malaguanyat germà meu, En Vicent, que féu el silenci emmudint per a sempre sa jove poesia amorosa.

I és que de Vilarreal no es pot raonar, complidament, en prosa. Cal cantar-li en versos. El sentiment pren ací el seu lloc a la ciència, com el cor pren el lloc del cervell. Canteu, puix, poetes; canteu-li a la Mare Pàtria. Assortats vosatres que sabeu, podeu i voleu enlairar a les altes regions de la espiritualitat i de la gràcia el nostre poble, evocant les seues glòries en el treball, l'heroïsme i la pietat; davant de tot la pietat, ja que no fón poble que neixqué moro com atres circumsveïns de la Plana; Vilarreal neixqué cristià i cristià viu i viurà sempre.

Errada fón, i no menuda, la de Pasqual Madoz en publicar, fa justament un segle, en el volum XVI del seu *Diccionario geográfico-histórico*, que Vilarreal "fué ganado a los moros por

el rey D. Jaime I, siendo plaza fuerte y de gran vecindario". No. El cristià Rei d'Aragó no pogué actuar ací (com actuara en la veïna Borriana) com conqueridor, sinó com "fundador" d'un poble, pensant en els seus Infants. Encara més. Com pietosa donació, en concepte de Patró de l'Hospital, deixà allí el seu menut Crucifixe romànic que duia victoriós al seu altar portàtil, tradicional imatge que segles més tard, per històrics atzars, fón substituïda per una atra escultura barroca moderna i de tan grans proporcions com la creixent devoció dels vilarrealencs.

Per atra banda, fent parella a tan secular tradició, hem heretat dels nostres majors una atra pietosa devoció pletòrica de Gràcia: la de la Verge-Mare, que "a vora riu ha fet niu"; ícon romànic docentista, contemporani, pot ser, a la Verge de la Misericòrdia, Patrona de Borriana. Vull dir la ja no existent escultura de la Verge de Gràcia que s'aparegué a un pastoret humil, a la cova del riu Millars, com agraint així la Senyora que foren pastors els primers que la visitaren, en ser ella mare, a la cova de Betlem.

El Sant Crist de l'Hospital (sota corona d'espines) i la Verge de Gràcia (sota l'arc de flors) foren efígies venerades al segle XVII per el benaventurat francescà Pasqual Baylon, qui, des de sa gloriosa mort, és la tercera devoció de Vilarreal. A totes tres canta amb inspirades estrofes i ajustada rima el nostre contemporani poeta en aquest llibre i amb les mels de la llengua dels nostres avantpassats, els quals ens varen legar tals devocions, tan fortament arrelades, que si cent vegades la impietat tornara —Déu no ho vullga— a destruir les imatges seculars que la inspiraren, atres cent vegades reneixerien poixants a l'ànima vilarrealenca.

Beneïdes devocions del nostre Vilarreal estimat! Si Déu va permetre que un dia sortírem de les nostres llars, allunyant-nos del nostre bressol i el sepulcre matern, no per això els tenim en oblit, ja que l'absència no ens fa oblidadissos, sinó encara ens dóna la perenne recordança que creix més i més, com l'ombra quan més s'allunya la llum que la projecta.

Ací, amb els ulls espirituals del record, des de la llunyania en el temps i la distància, seguim esguardant, durant mig segle, aquell silenciós santuari del Sant Crist de l'Hospital i aquella ermita de Gràcia, saturada de flaires de timonet i espígol i romaní, fonent les remors del Millars en el ressó d'uns gotjos entonats per angèliques veus femenines; i aquell cambril, bres del protobarroquisme valencià, és a l'ensems sepulcre del Sant enamorat de l'Eucaristia que a descansar ha vingut als peus de sa dorada fornícula.

Vilarreal dels Infants, enyorança del nostre passat i síntesi dels nostres amors, on deixàrem esquinços del cor entre bressos i sepulcres amb el natalici i tràgica mort de la filla primogènita; panteó de despulles familiars, centre de nostres devocions cristianes; Vilarreal amat: escolta els poemes que en aquest llibre et canta ton Frare-Poeta enamorat i acull com es mereix el legat d'aquest llibre que et diu allò que ma ploma despuntada no encertaria mai a cantar.

CARLES SARTHOU CARRERES

Xàtiva, abril 1949.

Glorieta de Vilarreal

El poema de la Plana

Planures

En les terres delitoses de la regió, que engalana
son mantell de flors, idillis, formosura i ver amor,
s'albiren belles PLANURES, que amb sa gràcia sobirana
i maragdes de verdura, plenen el cor de dolçor.

És el REGNE de VALÈNCIA que té superbes muntanyes,
turons altius i magnífics, i penyals que besa el mar
amb besos de nacre i randa —trenats de volves estranyes
d'amor—; però té PLANURES com ningú sap ofrenar.

PLANURES de meravelles són les que mostra Gandia,
que voltada de molts pobles, els ofrena el seu dolç si,
per a què en ell dormen, resen i fruixquen sa ambrosia,
a l'ensem que li destrien ses garlandes d'atzar fi.

La Ribera engarlandada de catifes pegrines
dóna als vianants les joies de sos vergers i fruits d'or,
i ses PLANURES, cobertes de taronges —mels divines—
que omplin de dolçors els llavis, i de goig i encants el cor.

La PLANURA oriolenca, que jeu mirant a València,
i qui li dóna l'empori de ses verdors i sos fruits,
festeja a Múrcia i Castella; mes son regnat i excellència
a València li'ls ofrena, com d'amor dolç, vers tributs.

PLANURES totes vessantes de llums, encants i dolcesa,
i d'aigües clares i riques, cabdalós i pur filó;
però la PLANA famosa per sa flairor i riquesa,
és la que tots anomenen: LA PLANA DE CASTELLÓ.

Cançó a la Plana

És ta vida un encís de llums i besos;
de flairors i d'idillis, pur Edé;
de beutat, llaços fermes, que a tots fan presos,
i d'amor, bell estoig, que en tu es conté.

Tot en tu canta i vibra; l'esperança
fa brollar les roselles de l'amor;
i els cors tots, enjoiats per la gaubança,
del teu goig, van trenant ditxa i dolçor.

El Bon Déu t'ha embellit de formosura
i ha donat a ton ser joies i encants;
baix ton cel esplendent sempre li sura
tos amors i sospirs, de goig flairants.

El teu cap, enjoiat de roses fines,
el recolzes damunt d'altius turons;
i els teus peus, que te'ls besen les gavines,
s'esgarrifen del mar amb les cançons.

Ta corona la formen les muntanyes
que t'albiren altives, amb goig ver;
i del mar les cançons, dolces i estranyes,
te reflen sa amor, pur i enciser.

I entre el mar i muntanyes ens ofrenes
el tapís de ta PLANA luxuriant,
on brollanta d'encisos ens destrenes
les cantúries que brollen del teu cant.

Cant joiós que t'esgrana el seu misteri,
borbollant de tendrors, el Millars riu,
a l'ensem que els ocells del seu salteri
te refilen son cant dolç i joliu.

I al conjur del teu cant i les gaubances
que destrenes mirant el mar i el cel,
s'engarlanden les flors i benaurances
que t'ofrenen voltats d'amor i anhel...

el fornit llaurador, que sens peresa
convertix els teus camps en bells jardins;
i la jove hortolana, que amb dolcesa
del seu cor te desfulla gessamins.

I amb la llum i els rics dolls de l'aigua pura;
amb l'esforç prepotent del llaurador;
i amb l'encant i la gràcia i formosura
de ta JOVE..., no hi ha PLANA millor...

com és esta que riu, canta i t'ofrena
les cançons de la Vida, Amor i Llums;
i entre besos de mels, joiosa et trenca
sos idillis, somrises i perfums.

El llaurador

La mar brava i poderosa, com lleó de fermes garres,
des de Castelló a Almenara cercava preses potents;
i albirant els monts altívols, que trenaven ses amarres
udolava paorosa, sense parar breus moments.

No es contentava en PLANURES d'aigües iodants, cristallines,
que relliscaven ferestes cap a l'immens oceà;
volia fins les muntanyes brodar d'escuma cortines
i apretava els seus esforços fins al més confí llunyà.

Però un dia ia mar brava, com lleó que perd feresa,
recollí ses negres aigües, aminorà l'esforç brau,
i en disminuir ses forces deixà, amb tendrors i dolcesa,
aparéixer esta PLANA, que és del Paradís la clau.

No sorgí ornada de joia, d'encants i de formosures,
com vui graciosa, la obliren, la PLANA DE CASTELLÓ;
sa catifa de maragdes, de brills i perfums, que sura
dolçors i mels, no era encara niu d'anhels i d'illusió.

Era un ermot, ple de brosses, de punxes, cards i malesa;
els ventijols relliscaven portant penes, planys i dol;
i de la mort el vel negre s'estenia i sa feresa
allunyava tota vida, fins de l'aguilenc el vol.

Déu volgué que fóra oazi açò, on la beutat brillara
entre raïms de maragdes i entre taronges i atzar;
i escollí per a eixa feina d'intel·ligència preclara
al LLAURADOR que no es cansa de, amb viu anhel, treballar.

Fón ell el suprem artífex d'eixa excel·lent meravella
de flors, taronges, verdures i atzars, que PLANA se diu;
i amb constància, esforç, bravesa, féu sorgir, obrint portella
als camins del mar l'empori de vida, que ací somriu.

Del terreny les fermes roques que restaven la PLANURA,
cediren amb dinamita, que empleava el LLAURADOR;
i els camps, coberts de malesa, sorgiren amb formosura
com vergers de meravelles, rebent sa vida i suor.

Al conjur de les florides hortes, plenes de bellesa,
que convertiren les roques en delitós Paradís,
anaven brollant els pobles i ciutats, que amb gentilesa,
al llaurador li rendiren son amor, joia i encís.

Castelló, capital àuria d'aquesta encisera PLANA,
Almaçora, i la que es bressa, entre atzars, VILARREAL,
i Nules, la heroica i màrtir, i la sens igual Borriana,
al LLAURADOR li ofrenaren sa riquesa i bell cabdal.

Fón ell, amb esforç titànic, el qui escriví el ric POEMA
d'esta PLANA incomparable, de meravella i perfums,
on el vianant ovira, de ses belleses, la gemma,
i queda encisat en braços de l'ART, la GLÒRIA i les LLUMS.

Cerqueu encants i belleses; obriu dels pobles la història;
albiureu planures riques, plenes d'atzars i illusió;
cap ne trobareu com estes, on obtingué llaus i glòria
el LLAURADOR en escriure: LA PLANA DE CASTELLÓ.

.....

OH LLAURADOR DE LA PLANA! Cap com tu d'esforç,
enginy, constància, heroisme, sacrifici i dignitat; [bravesa,
tos vergers i riques hortes, plenes d'encants i dolcesa,
són el MONUMENT heràldic que ESPANYA amb goig t'ha
[enlairat.

La llauradora amb aspecte de regina

Collí Déu les belleses que abillen a Natura;
dels jardins més artístics copsà la formosura,
i de les flors bledanes, els perfums encisers;
i fonent-ho amb espurnes de la llum cristallina,
i afegint uns quants pétals de la rosa divina,
de la PLANA la Dona sortí d'entre els vergers.

Déu bolcà dins el calze de s'ànima abrasada
les virtuts més heroiques, la gràcia perfumada,
els encants, els encisos, la divina atracció;
i en fer brollar dels llavis somrisos floraleres
i pintar en ses galtes dos roses verdaderes,
la féu model i exemple de gràcia i perfecció.

On devia posar-la, portant rica corona
de REGINA agraciada, que Ell, Creador, li dóna.
com insígnia valuosa del seu ceptre i poder?
Les ciutats i les viles eren molt poca cosa;
necessitava tindre, com del món bella rosa,
un dilatat REIALME, un JARDÍ falaguer.

I mirant-la rublerta de gràcia encantadora,
enjojada amb espurnes que li robà a l'aurora
en el bell punt que eixia d'Orient per el balcó,

li donà per REIALME verdes hortes florides,
que a la PLANA l'embaumen, flairoses i exquisides,
com LLAURADORA i REINA d'encants i perfecció.

Altre setial i soli jamai tindre podia,
ella que és símbol màgic de llums i poesia,
i porta en sa figura de Déu els resplendors;
de les hortes florides flairança perfumada,
dels rosinyols quan canten, la troba delicada,
i dels cors que glatixen, els més sentits amors.

Sa graciosa figura, portant tratges vistosos,
sa pinta i riques polques, de brills meravellosos,
i agulles primoroses damunt sos cabells rulls,
trionfalment se passeja, com graciosa REGINA,
per les hortes florides de flairança divina
que LA PLANA li ofrena trenant-li suaus arrulls.

La corona que porta i el ceptre que domina
entre ses mans de nacre, d'albor alabastrina,
no és de metall riquíssim, com és l'argent i l'or,
que està formada amb pètals de roses perfumades
que juntant-se amb garlandes vistoses i enjoiades,
el seu cap el coronen i embaumen el seu cor.

No té palaus de marbre que aixequen s'altivesa
en forts murs i façana de vistosa riquesa,
fins als núvols que toquen la comba del blau cel;
el palau on descansa i on viu sempre galana
és la terra fecunda de la florida PLANA,
on desfulla ses roses i canta amb viu anhel.

Per endins de les hortes i junt l'aigua que canta
amb cantúries sonores de pau tranquila i santa,
s'aixequen l'ALQUERIA i el simpàtic MASET,

que són palaus que guarden l'assossegada vida
de la JOVE HORTOLANA, que d'encants embellida,
destria el goig que vessa son pit, d'amors replet.

Allí, amb somriures dolços i cants plens de dolcesa,
exercix son IMPERI de gràcia i gentilesa
que fins encisa l'aigua i els desinquiets ocells;
i escoltant les cantúries de la font remorosa,
i oint de l'au la troba sentida i melodiosa,
mostra de sa veu dolça les gales i els joiells.

Sempre impera i domina, des del casal de l'horta,
tant en la primavera com quan obri sa porta
l'hivern, amb les tempestes de vent, gelor i neu;
sempre graciosa i pura, REGINA I LLAURADORA,
obri sos ulls que riuen, per albirar l'aurora,
i per mirar la lluna, que li parla de Déu.

Amb ses mans de blancs lliris, que vessen mels i flaires,
quan als rosers s'atancen, mentres canten els aires,
des de què naix l'albada fins que se pon el sol,
enmig de l'horta trenen garlandes perfumades
en les que del cor fica les perles enjoiades
i del seu pit la flama que aixeca a Déu son vol.

De l'estiu les nits llargues, plenes de brills de lluna,
les passa, entre cantúries, mirant com dolça i bruna,
tix epopeies belles al cel sa llum rajant,
i entre sos dits destrena les flors del sant Rosari,
que embaumen cel i terra, com flaires del sagrari,
mentres a Déu li ofrena del pit la flor sangrant.

Moltes voltes, quan vessen per l'horta calents aires
que mustiguen les roses, robant colors i flaires,
la jove LLAURADORA, REGINA dels jardins,

s'arreplega les faldes amb molta gentilesa,
sos menuts peus se'ls renta dins l'aigua que li'ls besa
com si foren blancs lliris que vessen olors fins.

Quan els arbres frondosos brillen amb formosura
de la fruita ensucrada, que amb sa mel i pintura
ens fa enveja i ens brinda que la mengem sens por,
és ELLA la que arriba d'un gran cistell provista,
i de les rames plenes, que encisen fins la vista,
cull la daurada fruita, radiant de joia el cor.

ELLA és sempre REGINA, que desfulla sa gràcia
excelsa i vincladissa, com un ramell d'acàcia
amb vestit d'HORTOLANA, tot brodat de rams fins;
i és sempre LLAURADORA, junt les hortes florides,
ben rublertes de fruita i de flors exquisides
mentres tix en la PLANA sos AMORS pelegrins.

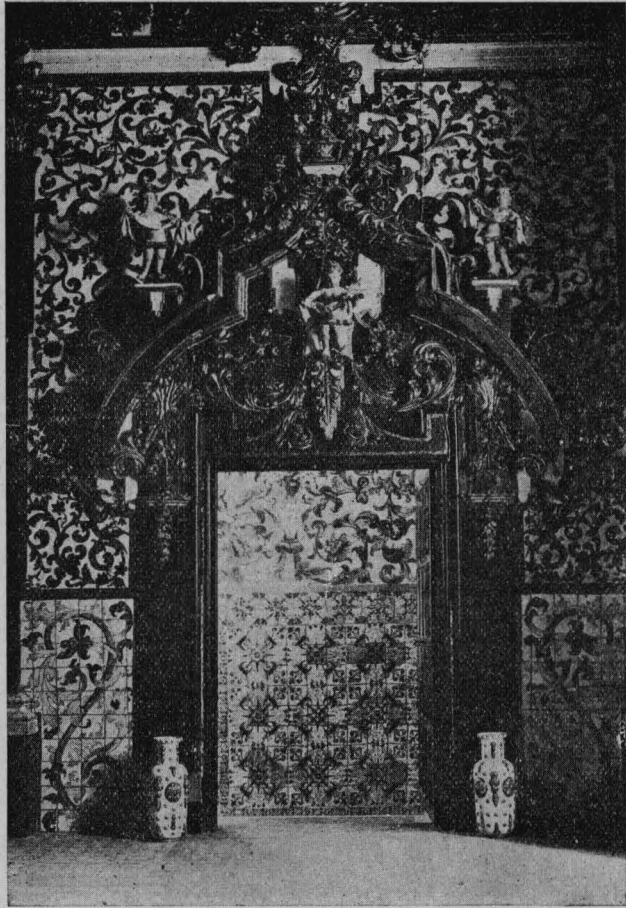
Colofó

REGINA I LLAURAUDORA de la florida PLANA
que vesses flaires fines per ser rosa bledana
d'encants meravellosos i d'encís falaguer:
en esta terra fètil, brollanta d'ambrosia,
per mi encís seràs sempre de joia i poesia
i de flairors suavíssims, perfumat encenser.

Puix eres la que rages, com bella LLAURADORA,
la gràcia i meravelles que dóna al món l'aurora,
envolta de vels auris i d'encant enciser;
i com noble i excelsa REGINA sobirana
tens en llavis i en galtes llums i gràcia bledana
que a la PLANA transformen en REIALME d'or ver.

El poema de Vilarreal

Premiat en el Certamen Literari que celebrà
la Congregació de Sant Lluís amb motiu de
la data solemniat de les Noces de Diamant
de la seua fundació. Setembre 1948.

Entrada al desaparegut cambril.

Proemi: Sombres i llums

El sol recull les mates de sos cabells de seda...;
per l'horitzó les ombres comencen a rodar.
I tix Natura ensomnis, i entre somriures queda
corpresa i encisada, gojant del sons del mar.

En eixes hores plenes d'encant i misticisme
per la florida Plana s'escolten mil remors...;
les hosts de la batalla, trenant llaus d'heroisme,
actuen..., trontonegen... i sonen els tambors.

Heroic combat s'entaula... La força mahometana
no vol deixar les terres que són palau d'or ver...
—catifes de maragdes— en les que jau Borriana
amb sons que el riu li trenca galant i falaguer.

L'exèrcit brau que porta la sang dintre les venes
d'aquells que un jorn gravaren les barres d'Atagó
fins en la mar, coratge té, i vida i forces plenes,
per a aixecar als núvols, triomfant, el seu penó.

És nit ja fosca i negra... Els dos exèrcits volen
triomfar en eixe lluita de sang, valor i fe...
La lluna ha eixit per vore-ho... Els cossos morts redolen...
i el triomf de la victòria l'exèrcit cristià obté.

Al raig de lluna plena, que broda falaguera
camins d'argent i nacre, somriures d'illusió...,
les hosts de la morisma, plorant, per la dreuera
caminen vers l'exili teixint trista cançó.

El victoriós exèrcit cristià, ple de gaubança
remembra la victòria sonant sos forts clarins...
I el Rei EN JAUME canta la troba de lloança
a Déu, que noves portes li ha obert en els confins.

Enginy, esforç, bravesa... donaren-li esperances
de conquerir victòria durant la brava nit...;
sos ulls miraven sempre d'on naixen les gaubances...,
del CRIST la imatge santa, l'amor del seu fort pit.

I en l'enasprida lluita de clams, de dols i penes,
fón, entre les tenebres, el Crist la clara llum;
i En JAUME en albirar-lo vegé com eren plenes
de roses ses espines, gojant sentit perfum.

L'albada joganera va córrer ses cortines...
i el sol manolls aurífics li llança per allí...
I envolt d'encant, de joies i belles roses fines,
corprés es queda en vore nous camps —flairós jardí—.

Ell vol seguir la ruta que santa Providència
li traça als seus esforços i al seu joiós anhel
—lluitar, trencant cadenes, al Sol d'Amor, VALÈNCIA—,
i en agafar la Imatge té ja un avís del cel.

El CRIST de les victòries, la Imatge beneïda
que en si porta —com joia— el gran CONQUERIDOR,
ningú pot arrancar-la del niu de dolça vida
que el cel allí li forja, com vincle de sa amor.

Allí davant les hortes joïoses, maragdines,
que trenen dolces trobes al cel, al riu i al mar,
resta la Imatge santa que porta claus i espines,
per a què amb goig li trene, nou poble, dolç cantar.

I EN JAUME, en albirarla, brusents els vermells llavis,
rajant llàgrimes dolces que brollen del seu cor,
li diu: "Sereu, Vós, PEDRA, d'un poble... En sos agravis,
en Vós trobaran sempre, de FE, la gaia flor.

I en nàixer a la vida davant la Imatge vostra,
JO, Rei, Vos el ofrene, puix ell serà lleial
a vostra Fe i a EN JAUME. Com ferma i clara mostra
d'amor, vull porte sempre mon nom: VILARREIAL."

Estampa, de l'antigor, de Sant Pasqual Baylon.

Enamorament

Rient per les riberes i les hortes
que es miren en l'espill que ofrena el mar.
obrí a la vida ses daurades portes
VILARREAL, que vist tratge d'atzar.

En nàixer, fón bressada en els forts braços
de l'invicte Cabdill CONQUERIDOR,
i en mirar-la tan bella, suaus abraços
i besos li donà, brusent d'amor.

Les maragdes del horts, plens de riquesa,
li'ls oferí, brollant d'amor immens,
com catifa de gràcies i dolcesa
que encisa els cors amb son perfum intens.

L'ampla franja d'argent, que zigzagueja
com cargolada serp cercant la mar
—el riu Millars, que canta i remoreja—,
li l'ofrenà joiós per goig sens par.

I en ofrenar-li el riu —sa aigua abundosa—
que embellix els seus camps, d'or vius manolls,
li atorgà drets i furs; i mai, joiosa,
ha deixat de llançar-li sos rics dolls.

Les belleses del cel i de la terra,
els perfums de les hortes luxuriantes,
tot quant hi ha per el pla, i damunt la serra,
li ho ofrenà vessant d'amors flairants.

Tot li sembla que és poc per a sa **AMADA**
que li riu amb la llum que dóna el sol,
i li canta al matí, quan naix l'albada,
i quan, de nit, sospira el ventijol.

I li diu que és del món bella Regina,
i li aixeca en son **REGNE** ric palau,
i li posa en son cap la perla fina
—sa corona—, ja que Ell és son esclau.

.....

Feliç **CONQUERIDOR!**, que en estes hortes
luxuriantes de bellesa i de flairs,
has trobat, en obrir tes règies portes,
a ta **AMADA**, que folla està d'amors.

I sabrà correspondre nit i dia
als teus afanys, sospirs i goig triomfal,
puix Ella és des de vui ta dolça **AIMIA**,
que porta ja el teu nom: **VILARREAL**.

Antiga Imatge del Sant Crist de l'Hospital.

Villarreal té Pare

VILARREAL és ta Aimia
i ric pomell d'ambrosia,
oh invicte CONQUERIDOR!,
perquè li has fet vui l'ofrena
del teu CRIST, que el cor omplena
de pau, de joia i d'amor.

Era el teu penó i llum vera;
i en tes lluites, la dreuera
que et duia al triomf immortal;
i amb somrisa perfumada,
les cortines de l'albada
del goig t'obria triumfal.

Vui has vist de manera clara
que vol tindre ací preclara
mansió d'amor i d'encant.
Amb els dos bous, la carreta
que el portava ha restat quieta,
sens bellugar-se un instant.

Volies que amb TU arribara
fins que vegeres la cara
al Túria, riu valencià.

La divina Providència
donar no volgué a València
eixe tresor sobirà.

VILARREAL, meravella
de beutat —rica poncella—,
fón preferida... i somriu;
per a què eixa Imatge santa
que els ulls, cors i ànima encanta,
tinguera ací joiós niu.

I ací, oh REI, te la deixares
i en ella ton cor ficares
en lluites i embat valent.
I VILARREAL la mira
—com capollet— i guspira,
que li abraza el cor brusent.

VILAREAL ja TÉ PARE
i té qui sempre l'ampare
en angúnies i perills.
I quan la mort, sa figura,
negra i lletja, ací fulgura,
la aclamen tots els seus fills.

La pietat aixecà un dia
un centre, on la malaltia
se remeie —un HOSPITAL—,
i sa imatge beneïda
donà als malaltets la vida
i llum a Vilarreal.

Des d'eixa data, blasona
de què et forma la corona
d'encants, de resos i amors;

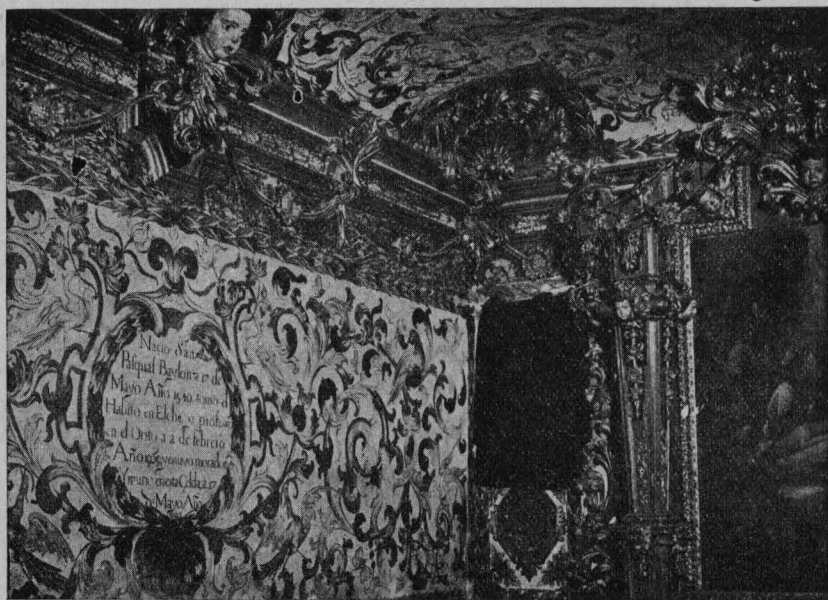
i en eixe Nom, fills i pares
a qui mires i els ampares
reben goig en llurs dolors.

Este món, d'amargues penes
i d'angúnies, de fel plenes,
és un immens hospital;
per això t'aclama aixina
cercant salut, medicina,
en son CRIST, VILARREAL.

... ..

CONQUERIDOR, REI de glòria,
que escrivires esta història
de llum, d'amor i pietat
en els annals d'este poble:
TU seràs sempre el REI noble
que el do més ric li has donat.

I esta IMATGE venerada
serà la llum i l'albada
en sa joia i en son mal.
I el teu nom, ta reialesa,
anirà junt la grandesa
que goja VILARREAL.

Sel-la on morí Sant Pasqual.

Vilarreal dels Infants

VILARREAL, nascuda davall dels ulls radiosos del REI EN JAUME invicte, com joia del seu cor, s'aixeca esplendorosa, brollanta d'horts flairosos enmig la PLANA bella, de llums i encants tresor.

Com porta en sa nissaga la força i reialesa dels Reis que alçaren sempre la espasa i el penó en enasprides lluites, té dons... la gentilesa... i amor... per a ésser fada d'encants i d'illusió.

El REI brollant de joia, grandíós palau li ofrena pera fruit les gales i encisos del seus ulls...; no vol la llunyania que fa sentir-li pena...; gojar vol son bell rostre, que en roses canvia abrulls.

I allí, en palau de marbre, sa enamorada vida es desenvolt joiosa, trenant-li dolç cantar...; sos llavis la festegen, i desfullant florida cançó de primavera, li ofrena amors i atzahar.

Podran les braves lluites del seu regnat, lluny d'Ella, com nau que la mar vincla portar-lo a un fosc confi...; jamai podrà oblidar-la; com clara i viva estrella durà resplendors auris a son obscur camí.

I és Ell qui la feu nàixer, radiant de llum, un dia;
 el qui jamai l'oblida, gojant en son palau...;
 sons fills i hereus la estimen també, i sa galania
 la mostren quan li diuen que allí troben la pau.

Allí vixqué el REI PERE TERCER, mostrant sa glòria
 dins el palau que un dia serví de dolç bressol
 a la pietosa Infanta, que, com ens diu la història,
 li dien ISABELA, més rossa que és el sol.

I en el palau que porta el nom d'INFANTS gloriosos
 fón on la INFANTA illustre vegé la llum del cel;
 VILARREAL vui el títol honrós d'INFANTS nombrosos
 ostenta com heràldic blasó, brollant d'anhel.

En els annals de glòria que brillen en Espanya
 com titillants espurnes —com rics joiells brillants—
 i en les daurades fulles de la més gran campanya,
 VILARREAL té un títol, un NOM: la DELS INFANTS.

.....

VILARREAL gloriosa, palau de reialesa;
 en TU nasqué ISABELA, que es diu de Portugal;
 no importa, no, el nom eixe; ta glòria i ta grandesa
 és ésser d'eixa SANTA —MARE— Vilarreal.

Imatge desapareguda de la Verge de Gràcia.

Vilarreal té Mare

VILARREAL, palau de reialesa,
i catifa de llum, d'amor i encant,
té camps, i mar, i riu, i un CRIST, grandesa,
palau i INFANTS... Li manca MARE amant.

Vol tindre junt son cor MARE adorada
que l'acarone en penes i perills;
i en la nit, i quan naix la rossa albada,
la puguen aclamar els seus bons fills.

Déu ha vist els anhels que en son pit niuen,
i vol complaure el seu desig constant...
Natura es goja...; els àngels pareix riuen...;
florixen les poncelles, goig trenant.

A un pastoret que guarda les ovelles
a l'entorn del Millars, el quietós riu,
pareix que li senyalen ses parpelles
misteris...; un miracle..., com ell diu.

Quan les remors del riu resten tranquilles
i vibra la cançó de la quietud,
el pastoret acluca les pupil·les
i sent la melodia d'un llaüt.

S'ha apropat a una cova... L'harmonia
l'ha sentida més dolça i més potent...;
el seu cor en sentir-la té alegria...;
li pareix que és del cel signe evident.

Tot seguit, descalçant-se, en reverència
del misteri que allí li mostra Déu,
en entrar a la cova..., oh Omnipotència
divina!, una graciosa Imatge veu.

És la MARE DE GRÀCIA sobirana
que portant el seu Fill al braç somriu,
perquè ha vist que serà en la bella Plana
la Regina dels cors, dels camps, del riu.

I amb veu dolça li ha dit porte la nova
a tot el poble, a les Autoritats,
puix vol ser Ella des d'aquexa cova
remei i GRÀCIA en les infermetats.

Corrent... sens parar gens... per la dreuera
ha arribat dins del poble tot rendit...
"Veniu, una MARETA falaguera
ja té VILARREAL", joiós ha dit.

Processó llarga s'ha format, Tots volen
de la Verge la IMATGE contemplar...
I pel camí que porta allà ressonen
els vïctors, i d'amor el dolç cantar.

Han vist la IMATGE de la Verge santa;
i entre explosions de joia, fe i virtut,
cantant lo que l'amor sempre a Déu canta,
li han rendit del seu cor fervent tribut.

I entre víctors i cants, la IMATGE arriba
al poble, que la rep joiós, triomfal...
Ella serà la llum i flama viva
de tots dins de l'església parroquial.

Quan el sol s'aixecà per les muntanyes,
llançant al següent dia rams d'or fi
per el cel, en l'església llums estranyes
vegeren... i la IMATGE no era allí.

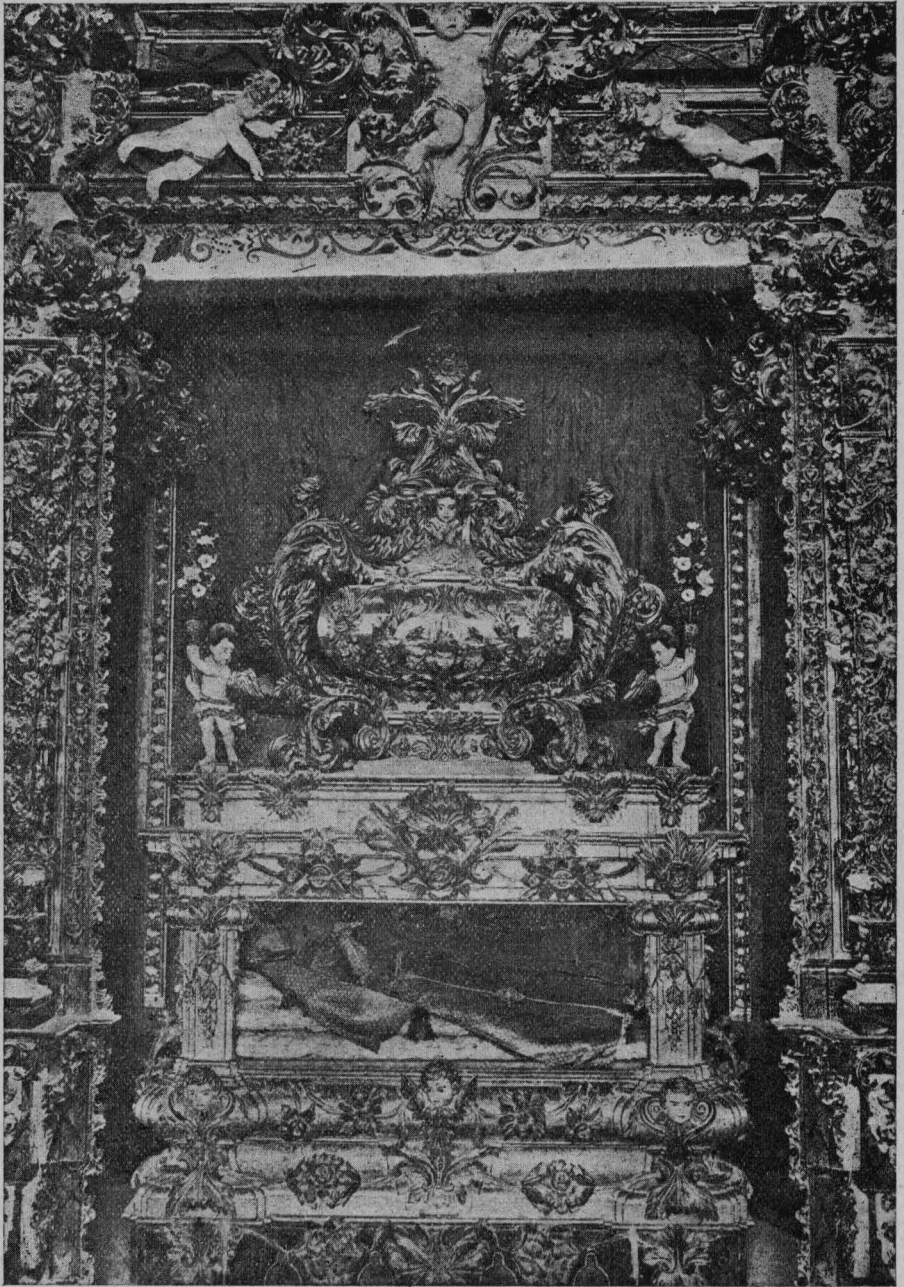
Dels àngels per damunt les blanques ales
la Verge al seu dolç niu volgué tornar...;
dos voltes més portaren-la; i ses gales
dins l'església deixaren de brillar.

Fón del cel la senyal formosa i clara
de que volia viure junt al riu;
per a què sa Mareta allí habitara,
el poble edificà sumptuós niu.

Una Ermita que s'alça en el paratge
on la Mare de GRÀCIA aparegué...
Allí rep dels fills tots fel homenatge
d'agraïment, d'amor, pietat i fe.

.....

VILARREAL volia tindre MARE
que acaronara a tots els seus bons fills...
El cel li la donà... Que sempre ampare
als que cerquen sa GRÀCIA en els perills.

Vilarreal: Sepulchre de Sant Pasqual.

Vilarreal té Fill

VILARREAL té MARE... Somrises enciseres
desflora dels seus llavis, que vessen suau perfum...;
sa Ermita és niu de joia, de roses falagueres,
de cors que anhels li ofrenen, bevent la GRÀCIA i llum.

Un dia, junt l'Ermita que guarda com petxina
la PERLA de la GRÀCIA, s'albira un colomer,
que amb sos mormols —sos resos, sa unció pura i divina—
transformen sa niuada en místic encenser.

És un convent de frares, que amb corda franciscana
a la Mareta i Mare la lliguen dolçament...;
parrupen com colomes..., li diuen sobirana,
joiel, encant, somrisa, tendror, estel fulgent.

Cantant-li a la Regina, molts mesos transcorriren;
els franciscans la estimen ficant-la dins son cor...
En cloure un amarg dia el colomer, sentiren
marcir-se el cor, com mústia sens saba està la flor.

Passaren a altra Ermita, la del Roser. Tenia
també un niuet puríssim, tendror, llumeta, estel,
on la Mareta santa, teixint flors d'ambrosia,
als frares els portava per el camí del cel.

Ella de GRÀCIA MARE, per el camí d'estrelles
—les flors del sant Rosari— portà al convent un Sant.
VILARREAL vol tindre, no sols garlandes belles
d'amors... Té PARE i MARE. Li manca un fill gegant.

La Verge de la GRÀCIA —per mig del sant Rosari—
a un Fill gegant en vida de santedat portà.
Vilarreal en vore'l copsà tot el misteri
del Sant que en aquell dia el cel li regalà.

Prodigis i miracles... La fama de la vida
de FRAI PASQUAL pogueren molts vore i beneir;
per on el Sant anava sortia una florida
de roses... Molts vegeren la mort del cos fugir.

Remei, i llum, i gràcia, salut i vida Ell era...;
amb l'oli de la llàntia donava la salut...
El pa el tornava en roses...; la sombra, en falaguera
albada de miracles... El cel el feu virtut.

Tots viuen baix les ales del franciscà que habita
dins la mansió tranquil·la de Déu —el sant convent—,
tots beuen en el calze que raja aigua infinita
d'Amors i Eucaristia, que és sa ànima fervent.

I porta la somrisa de joia, on la tristesa
eixampla negres ales d'angúnia i de dolor;
i allà on la mort aguaita, sos llavis de dolcesa
desfloreu belles roses de santedat i amor.

VILARREAL joiosa, mirant el FILL que un dia
vestint cordó i sandàlia del Pare Sant Francés,
entrà en ses fèrtils terres, disfruta sa ambrosia
i a Déu li prega sempre li deixe el cor encés.

I porte llum, prodigis, salut i benaurança
als que en la vida pl'oren, marcits per el dolor;
i als que en el cel no veuen el raig de la esperança
per tindre angúnia i pena, la rosa de l'amor.

Pasqual és viu sagrari d'Amors i Eucaristia,
i en ànsies d'enyorança es crema i es consum;
vol aixecar ses ales on naix la llum del dia
sens ombres, i Déu dóna sa gràcia i viva llum.

I un dia, quan l'albada descorre les cortines
que sempre dins l'església el troba en oració,
Pasqual està en la cella, teixint garlandes fines
de roses a la Verge, brollant de goig i uncíó.

Les forces ja li manquen. No pot ja més de jaure
damunt d'un llit de fustes... Se troba ja en sa fi.
Perdó demana als frares... Pareix que el cel deu veure...
Sos ulls cerquen la Glòria que Déu li guarda allí.

I obrint sos llavis, trena somriures d'ambrosia...
Esmenta el Nom dolcíssim de Déu Nostre Senyor;
saluda sa Mareta resant l'AVE MARIA,
i expira... a Déu donant-li, per sempre, tot sa amor.

Deixà Pasqual la vida... VILARREAL s'entera...
i corren rics i pobres, sospirs amargs llançant,
a vore les despulles del Sant que amb encisera
flairor, canvià sa cella en un jardí flairant.

Endins l'església es troba el cos de qui en la vida
fón viu i ardent sagrari del Sacrament d'Amor.
S'està cantant la Misa de Rèquiem... i en seguida,
quan s'alça l'HÒSTIA Santa, hi ha un sorollós clamor.

Pasqual sos ulls obrint-los, el COS de Déu venera...
VILARREAL exclama: **MIRACLE!**, açò és molt cert!
 I en aixecar-se el **CALZE**, de nou, la veu sencera
 del poble diu: **MIRACLE!** Sos ulls també els ha obert!

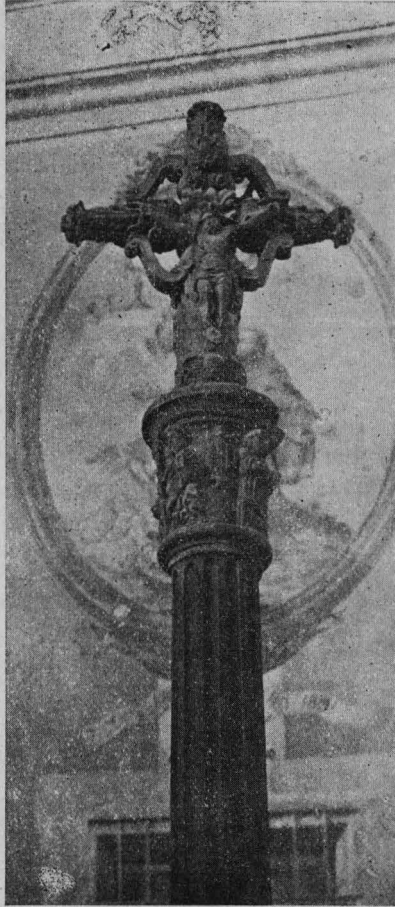
Des d'eixa data il·lustre, **VILARREAL** aclama,
 com fill que allí nasquera, el **PARE SANT PASQUAL**;
 i encés en viva espurna de foc, que sempre inflama,
 li canta i el venera, com **FILL, VILARREAL**.

La terra aragonesa —poblet de Torrehermosa—,
 fón el bressol que un dia bressà el nen Pasqualet.
 Però fón nostra terra, d'encants i atzahar, formosa
 —**VILARREAL**—, la **MARE** que li donà sa llet.

La llet de sos somriues de gràcia i formosura,
 ses joies, ses tristeses, el seu poble en redó,
 i, sobre tot, sa terra, que fón sa sepultura,
 a **VILARREAL** li dóna, el dret d'aqueixe do.

.....

PASQUAL, que en esta terra el teu vol aixecares
 al cel, niu de gaubances, on no hi ha cap perill:
 escolta'm. Tu que en vida com **FILLS** a tots mirares,
VILARREAL t'aclama com el seu més gran **FILL**.

Creu que hi era a la plaça de Sant Pasqual.

Vilarreal té encara fills

Porta Vilarreal dins de ses venes
la brava sang del seu Conqueridor:
i PARE i MARE i FILL té que en ses penes
la lliuren de l'angúnia i del dolor.

I amb la sang forta i gràcia sobirana
que aparta a tots dels mals i dels perills,
naixen dins d'este poble de la Plana,
ornats de Fe i Valor, tots els seus fills.

Són ells, els que aixecant blava bandera,
símbol sagrat de la CONGREGACIÓ,
lluïten per Déu sens mai sentir cansera,
declarant al pecat persecució.

I és que VILARREAL vegé l'albada
de puresa que vessa Sant Lluís,
i ses portes li obrí, tota enjoiada,
desflorant dels seus llavis dolç somris.

I fón Ell el Patró de la Puresa,
el qui en el calze de la joventut,
bolcà la rica perla de dolcesa
per a què vixca sempre en la virtut.

I ella fón atzarada, brava i pura,
la que ficà, del món entre els perills,
la gràcia de la rosa i formosura,
que és la que enflaira el cor dels seus bons fills.

La Immaculada Verge falaguera
amb els plecs del seu mant, també el cobrí;
i cresqué somrient, per la dreuera
que porta al cel, on hi ha goig sense fi.

VILARREAL és vui de tota Espanya
la que té la més brava joventut;
va saber-la forjar en la campanya
de la Fe, la Puresa i la Virtut.

Al xiquet li donà santa ensenyança
en el niu enjoiat de Sant Lluís,
i jamai en son cel, raig d'esperança
deixà d'espurnejar, fent-lo feliç.

Quan les passions que udolen pavoroses
volen robar al JOVE els seus encants,
fón el CÍRCUL on ell forces nombroses
trobà per a guardar ses flors flairants.

I ornat amb la virtut dels àngels, pura,
que dóna valentia i clara llum,
son JOVE fón albada i formosura
que vessà en son entorn gràcia i perfum.

I aixecà en tot moment alta la cara
per defensar de Déu la Religió;
sa vida fón de FE mostra ben clara,
i de Virtut divina floració.

¿D'on nasqué eixe do sant i eixa bravesa
que brilla en sa florida joventut
i que VILARREAL, com sa grandesa,
mostra al món, que està mort i corromput?

¿D'on nasqué eixa flairor pura i divina
que envolta els seus bons fills —ELS CONGREGANTS—
i que és segur remei i medicina
del món, en estes hores torturants?

Nasqué del REI EN JAUME, que amb bravesa
donà sa heroica sang a tots sos fills;
nasqué del CRIST DE L'HOSPITAL, dolcesa
i remei en sos planys i en sos perills.

Nasqué de la MARETA i VERGE nostra
que rajant GRÀCIA, a tots sempre en donà;
nasqué de SANT PASQUAL, que és viva mostra
d'allò que pot rendir el cor humà.

I amb les gràcies i forces sobiranes
de tots els seus PATRONS, VILARREAL
ofrena joventuts —roses humanes—
de flaire i santedat, bell IDEAL.

.....

VILARREAL, divina meravella
de valor i virtut, brunyit espill,
i de beutat i amor rica poncella,
té en la CONGREGACIÓ el seu MILLOR FILL.

Glòria de Vergara que hi era en la capella de Sant Pere
d'Alcàntara.

Colofó

Oh, el POEMA del meu poble!... Qué estrofes tan pelegrines
les que inclou en ses belleses i en ses llums VILARREAL...;
sos vergers plens de rialles i ses hortes maragdines
fan gojar mon cor que el porten a regions de l'IDEAL.

Ses estrofes d'ambrosia, de sonoritat i gràcia,
són les que en lluites i espases escriví el CONQUERIDOR;
les que en son palau de marbre —de beutat ramell d'acàcia—
portà a una INFANTA —ISABELA— per els jardins de l'amor.

Ses estrofes de roselles, de sang i de misticisme
són les del CRIST, que gemega junt als planys de l'HOSPITAL;
le de la VERGE DE GRÀCIA, d'amor i goig simbolisme
i les que gravà amb espurnes nostre PARE SANT PASQUAL.

Les estrofes que ressonen, com clarins braus de victòria,
són les que ha escrit jubilosa la nostra CONGREGACIÓ:
SETANTA CINCS ANYS DE VIDA han omplenat nost a història
de llums, valor i grandesa, de virtut i devoció.

OH, EL POEMA DE MEU POBLE! Cap de llums i for-
[mosura;
cap d'encants i de grandesa; cap, com ell, per al meu cor.
Que Déu me done esta gràcia: que la llum que al cel fulgura
la trobe mentres li arranque del meu pit la roja flor.

El poema de l'entrada de la Verge de Gràcia, Patrona de Vilarreal

Obtingué el PREMI EXTRAORDINARI en el Certamen Literari
que amb motiu de les Noces de DIAMANT de la FUNDACIÓ de
la Congregació de Sant Lluís es va celebrar en dita ciutat l'any
1948, en el mes de setembre.

Ofrena a Miquel Cantavella Moreno,
inspirador d'aquet poema.

Estampa de l'antigor, de la Mare de Déu de Gràcia.

Preparació

Vilarreal, encisada per força màgica i pura,
sent glatir de viva joia l'ànima, entranyes i el cor;
elèctrica batzejada l'ha ferit, i canta i sura
sombres de profon gaudi, llàgrimes de goig i plor.

I sentint les sotrejades que han commogut ses entranyes,
no resta un moment tranquila, corpresa per la illusió.
Cerca quietud... i es belluga. Són forces vives i estranyes
les que per vergers la porten, on Déu ha tret floració.

Floració de llirs i roses —de pietat i de gaubança—.
El pregoner féu l'anunci de què la Mare de Déu
ha d'entrar esta vesprada. Sols se viu de l'esperança
de vore prompte la Verge, que ha d'entrar al poble seu.

I eixa idea els acarona baix el mant de la Mareta,
i pensen en ofrenar-li digne i sant recibiment.
L'ànima la tix garlanda de sospirs i d'amors feta
i el cor, polsant dolces cordes, li trenca un himne fervent.

Vilarreal tot exulta de dolçors i joia viva.
Un pensament predomina dins sa pensa i son voler.
I baix la impressió i gaubança d'eixa santa perspectiva,
viu corpresa, esbalaïda, per l'esforç d'un viu poder.

Les dones pugen i baixen netejant tota la casa,
per a què els forasters vegem està en dignes condicions.
I la cortina, l'entrada, el menjador..., tot vui passa
per les mans de les fadrines, que escuren tots els racons.

I res deixen que no brille per sa llum i nitidesa...;
i el balcó i la finestreta, la cuina, el dalt i el terrat
han sofert canvis nombrosos per sa graciosa limpiesa,
i tot polit, ple de gràcia, de llums i encants, ha quedat.

Tot en condicions ja resta per a la solemne entrada
de la VERGE de la GRÀCIA, que viu junt al riu Millars.
I d'amors, de goig i joia, tenint l'ànima abrasada,
Vilarreal es prepara per a teixir sos cantars.

Camí de l'Ermita

És d'agost l'últim divendres, data que amb sa melengia
ompli d'or i transparències els confins del cel tot clar,
puix jamai recorda el poble, dins sa llarga retentiva,
haver vist velams i núvols al firmament entelar.

I amb claredats lluminoses que la Mareta els ofrena
a tots quants volen trenar-li la troba del seu amor,
per els camins de l'Ermita, que espera a tots de goig plena,
van pujant hòmens i dones i vellets, vessant fervor.

Els xicons i les xicones, com cabrits, salten i brinquen,
mentres desgranen les trobes de l'alegre joventut;
i en ses cançons i rialles, i en sos precis joiosos fiquen
l'alegria, fins arriben a l'Ermita i a l'ASSUT.

Els ha fet arribar prompte sa juvenil lleugeresa
al NIU, on l'Amor de Mare, sempre ubriaga i florís;
i quan un ratet descansen, plens de gaubança i tendresa,
a la Verge dins l'Ermita li desfloren dolç somris.

Com ells, tots quants allí arriben entren devots en l'Ermita
per a ofrenar-li a la Verge la fresca i bledana flor
que en els jardins misteriosos de l'ànima creix i habita
exhalant flaires divines, que omplin d'encís tot son cor.

És l'hora ja senyalada per el costum... Se preparen tots davant la santa Imatge, que a tots somriu maternal. El senyor Vicari —mentres diu que les barres agafen— fa un repic en la campana, fort dient: PER EL SENYAL...

Els portadors de la Verge, vessant dolçor i gaubança, han ficat en ses espatles dolça càrrega d'amor, la nostra MARE DE GRÀCIA, llumeta, estel i esperança del poble vilarrealero, que li ofrena el seu fervor.

I vinclant-se i somrient-se, davall les roses bledanes que en l'ARC de triomf s'entrellacen, coronant-la amb gest camina nostra Mareta, teixint somrisos galanes, [triomfal, als que desfullen les roses del Rosari marial.

Tots trenen AVE-MARIES, en els fils del sant Rosari, els que en dos tires, i amb ciris, van davant la processó, i els que sens llums també ofrenen, de l'amor, el relicari, a la Mareta que els mira, plena de goig i emoció.

Camí del poble

La processó ja està en marxa... Davant de tots els xiquelos que s'espenten uns als altres, jugant, rient i resant; després seguixen els hòmens, i fins no manquen "agüelos" que creent-se jòvens, volen de la Verge anar davant.

Les dones, que sempre solen en este acte ser nombroses, van darrere del Vicari, plenes d'unció, contestant als resos del sant Rosari, que trenant roses vistoses, com obsequi que li ofrenen, de GRÀCIA, a la Verge amant.

Entre cançons i pregàries, que de cors i ànimes brollen, arriben al lloc on s'alça el signe sant de la Creu; se fa un descans; i altra volta dels seus pits els cants amollen, que, com si colomets foren, van a la Mare de Déu.

Caminen plens de gaubança... Les portes del cementeri han brillat en les pupil·les del llarg acompanyament; i girant la Imatge santa, vers els morts —i entre misteri— resen per ells, ofrenant-los son afecte i sentiment.

Altra volta en marxa es posa la nombrosa comitiva, que trenant sospirs, pregàries i cançons de goig brollant, fan commoure nostra Mare, que en senyal d'amor, furtiva llàgrima dels ulls arranca, per trenar-la en sos brillants.

I és que ha sentit les campanes que voltegen falagueres plenes d'alegria immensa, folles de goig i d'amor, que La saluden en vore ses somrisen enciseres mentres els somriu joiosa, plena d'encís i dolçor.

Han fet aixecar les ales del sentiment les campanes; ja tots vore-la, se creuen, molt propet de la ciutat; en els Atrevits, uns diuen que està, i ses gràcies galanes les vessa als que allí la esperen, brollants d'anhel i ansietat.

Del Pinar, que allí s'aixeca, com símbol de FE suprema, mentres ses rames les besa el perfumat ventijol, surten precis, llaus, crits i víctors, teixint simbòlic poema a la Verge de la GRÀCIA, que passa com fulgent sol.

Els qui no han tingut la ditxa de poder eixir del poble per a formar-li a la Verge corona de vives llums, en sa entrada esplendorosa, li ofrenen ara el do noble —mirant-la com s'aproxima— dels seus amors els perfums.

Enraïmant-se en finestres, balcons, terrats... molts albiren ía Imatge de la Mareta que està pròxima a arribar. I vibrants d'emoció santa, criden, gemeguen i miren com baix de l'ARC nostra MARE fa riure a tots i plorar.

I no se poden contindre... És l'emoció i l'alegria tanta, tanta, que el cor raja borbollons de goig immens; i se junten a ells dos traques, que amb trons —forta simfonia— li desapareixen de dos masos dos devots d'amor viu plens.

Des de què la Verge eixira de l'Ermita, prop d'una hora ha transcorrit, i és encara el moment que està arribant; propet s'encontra del poble, que a sa Mare protectora vol, ple de gaudi i dolcesa, trenar-li un himne vibrant.

Rebuda

La mar de Fe i Misticisme de la ciutat de la Plana
—VILARREAL, cap, com ella, de pietat i religió—
ha eixit de mare aquest dia, per a rebre sobirana
a la Verge de la GRÀCIA, sa llum, estel i illusió.

Cruix de tendrors i gaubança la replaça del Calvari;
un mar de caps vui s'albira des d'ella front al convent,
on els xiquets i els sants frares, vestits amb l'Escapulari
de la Verge sobirana, llancen al cel prec fervent.

Allò ja no és sols riuada, que ses aigües fermes porten
—l'entusiasme i la gaubança— dins al fons d'immensa mar;
és una onada feresta d'escuma, que romp les portes
de les platges de la joia, que trena joiós cantar.

I joiós cantar li trena, ple de goig i de tendresa,
la ciutat vilarrealera, que somnia dolçament
en donar-li a sa Mareta cors, sospirs, cants i dolcesa,
en un acte incomparable del grandió recipiment.

Allí hi són tots els que senten vibrar la veu de la història
en els plecs sagrats i aurívols dels immensos fons del cor;
i aquells que l'any una volta reben el bes de la glòria
que envia als fills tots la Mare, que els bressa en joia i en plor.

Expectants, brusents de ditxa, se veuen pares i mares
rodejats de la corona dels seus fillets en les mans;
allí estan plens de sorpresa, d'ansietat i amors, els frares,
tot l'Ajuntament, els músics, alcaldes i capellans.

Tots senten glatir les fibres de l'emoció desbordanta;
tots transmetixen la joia dels seus cors, vius, satisfets;
i baix les ales daurades de l'alegria que canta,
criden, parlen, riuen, ploren, casats, fadrins i xiquets.

El quadre de llums radioses que s'escriu esta vesprada
en els annals de la història d'esta gloriosa ciutat,
no hi ha poeta que pugua pintar-lo, alçant la volada
per regions de poesia, des del Calvari al Mercat.

És tot allò inimitable... Llum, color, goig, entusiasme,
llàgrimes, cançons, crits, victors; vols de campanes brusents;
música que vibra en l'aire; cors que senten viu el pasme
de l'emoció sobirana, que es vessa en cants sorprenents.

Tot això, cos pren, i augmenta, donant color i figura,
quan els que a l'Ermita anaren, van al Convent aplegant,
i el goig dels que ací quedaren s'unix joiós i fort sura
amb el que senten i mostren tots els que vénen cantant.

Són com dos rius que s'unixen i ses aigües cristal·lines
se fusionen fins que arriben a lo més fons de la mar;
i allí broden meravelles d'escuma i de volves fines,
que en sos moviments descriuen randes de nacre sens par.

I eixos rius de joia pura, d'entusiasme i d'alegria,
que arriben al mar —la plaça— juntant-se front al convent,
fan que tots, dins de ses aigües de tendrors i melengia,
s'ofeguen, canten i vibren de gaudi, ditxa i content.

És el moment més solemne,.. Quan aquell mar de persones
se n'ix de mare i se vincla per la força de l'amor,
i s'aixeca amunt, s'abaixa, mentres rellixquen ses ones,
i trenen randes d'escuma —de pietat i de fervor—,

amaneix rient la VERGE baix de l'ARC de roses belles...;
aquell mar que s'enasprira, per fort aquiló mogut,
se sent empentat per tromba que fa brollar les roselles
de la pietat més profunda, de la més santa virtut.

I Vilarreal s'exalta fins al més viu paroxisme;
prorrump en víctors de glòria; canta l'himne de la Fe;
i a la Mareta de GRÀCIA, símbol de Fe i Misticisme,
li ofrena el cor ple de joia, brollant d'encant, que amor té.

La Verge ha arribat al soli, fet de cors i ànimes santes,
que front al convent tenia preparat i construït;
soltren els coloms per l'aire; cauen tots a les complantes
de la Verge, i fort s'escolta l'himne d'amor, tot farnit.

L'AVE MARIS STELLA vibra dels cors de la clerecia;
les campanes revoltgen; sona la MARXA REIAL;
i el poble, genolls en terra, corprés per santa follia,
tix a la VERGE de GRÀCIA l'Himne de l'Amor triomfal.

Brollen dels llavis somrisos; llàgrimes dels ulls plorosos;
de les gargantelles, víctors; els amors, de dins del cor;
de l'ànima, els entusiasmes; els pensaments jubilosos,
de la imborrable memòria; del jardí del goig, la flor.

I entre explosions de gaubança, de gaudi i santa follia
la Verge somriu joiosa, mirant el poble fidel,
que sap donar-li eixes mostres a la que és MARE i AIMIA
i vol als seus fills portar-los per el camí del blau cel.

I entre explosions d'entusiasme, gemecs, i plors i somrisos,
nostra MARETA DE GRÀCIA se vincla baix l'ARC de flors,
i donant mostres de joia —besos dolços com les brises—,
espera es forme i comence l'eclosió d'amors i cors,

Camí de l'Església

En dificultat immensa la processó s'organisa
ja que el poble allí se troba tot compacte i ben unit
i no és possible se pugui fer ordre en els que encisa
l'atracció de la Mareta, que tots els cors ha ferit.

Després de supremes esforços i quasi... tardant una hora,
a desfilars escomença la nombrosa processó,
que acabarà dins l'església, ficant la nostra Senyora
enmig de l'alt presbiteri, on rebrà veneració.

Els dolçainers jubilosos, xiulant amb gràcia i finura,
vermells per l'esforç de l'aire, van davant la santa creu;
els xiquets jugant, rient-se, trenant trobes de tendrura,
els acompanyen i deixen sentir sa harmoniosa veu.

La creu, que l'escolà porta, joiós, obri les ringleres
d'òmens pietosos, que volen demostrar sa devoció
a la Verge de la GRÀCIA, donant senyals verdaderes
de fe, pietat, honradesa, d'amor sant i religió.

Junt als que allí, en el Calvari, dins llarga fila formaren,
se veuen els que vingueren de l'Ermita empolegats;
i tots, devots i seriosos, donen, com sempre donaren,
mostres de fe i reverència, de goig i amor, embargats.

Enmig dels hòmens destaquen els guions i les banderes dels Congregants —els Lluïsos— de les Filles del Roser i Maria Immaculada, que amb ses gràcies enciseres deixen els cors tots corpresos, omplentant-los de goig ver.

I tots portant llums i ciris, devots, formals i seriosos, mostren son profund afecte envers la Mare de Déu, que rep fervent homenatge dels seus fills, que allí nombrosos li ofrenen ànima i vida junt l'amor que hi ha al cor seu.

Darrere d'ells van els frares, els del sant Escapulari i els que en la cintura porten de Sant Francesc el cordó, i els capellans fills del poble, que lluny d'ell, dins del sagrari, del seu cor, el porten sempre, donant-li veneració.

El clero segueix darrere, davant de nostra Mareta, que va repartint somriures als que l'aclamen triomfal. A continuació apareixen l'Ajuntament, d'etiqueta, els ermitants, tots els músics i un gran gentiu general.

I mentres la Verge passa per el camí de l'Ermita que la porta dins l'església —que deu dies la tindrà—, tot el poble la venera, brollant de joia infinita, aclamant-la com la Verge més bella que Déu creà.

Uns ploren quan Ella els mira, donant somriures i besos, altres riuen festejant-la, com l'aleta del seu cor, i tots mentres Ella passa, tenint d'amor els cors presos, dels jardins dels seus afectes li arranquen la millor flor.

I aixina, rient, vinclant-se damunt feréstecs onatges que ha format el mar bramívol de la més fonda pietat, nostra Mareta de GRÀCIA, rebent filials homenatges, camina vers dins l'església que li ha ofrenat sa ciutat.

Es troba ja dins la plaça del Mercat, que de gent sura per a ofrenar-li les trobes de sa folla devoció; una traca inacabable fa obsequi amb foc que fulgura, mentres els trons li ressonen junt amb potent boletó.

Ha traspasat ja la porta de nostra església magnífica
—vera Catedral grandiosa, que molts volguerem gojar—;
el bon aspecte que ofrena, rumbosa, bella i mirífica,
no el pot amb llums d'esta terra ningun poeta pintar.

Un mar de caps de persones, corpreses per la follia
que senten vers la MARETA de GRÀCIA allí sols es veu;
per la boca de tots ixen llaus de tendrors i alegria,
que brollants de goig li canten a nostra MARE DE DÉU.

L'orgue triomfal destrena, polsat per dits miraculosos,
meravelles d'harmonia, que aixequen els cors al cel;
i en rodar, tot foll, el rogle, llançant veus i crits joiosos,
fa que tots els cors florixquen, amb belles roses d'anhel.

I en eixe ambient de celístia, que un trosset pareix de glòria,
la Verge i Mare de GRÀCIA puja contenta a l'altar.
I Vilarreal tix l'himne més grandióss que té sa història,
i l'Arxiprest, en la trona, comença ja a predicar.

“Has girat ton rostre aurífic —ha dit brusent d'entusiasme—
a este poble que t'adora —cap com ell, Vilarreal—;
sols Ell escriu el poema de la joia, que és ver pasme,
i sap donar-te l'ofrena de son afecte filial.”

“Per això has girat la cara, plena d'amor i gaubança,
a este poble que t'aclama com REGINA del seu cor;
i li has desfullat somriures d'amor, d'encís i enyorança,
com mostra de què s'ampara en Tu en sa joia i son plor.”

“VISCA la nostra MARETA, d'amor i de GRÀCIA plena!
VISCA la PERLA i REGINA que guarda VILARREAL!”...
I el poble, dins de l'església, que tot fervorós l'omplena,
contesta: VISCA PER SEMPRE!, desbordat de goig filial.

Colofó

El colofó i meravella d'este sens igual **POEMA**
ha segut l'estrofa bella que el **POBLE** escriví amb fervor:
SIGAU SEMPRE PROTECTORA —dins l'amargura suprema
i en l'alegria amorosa—, **MARE DE GRÀCIA I AMOR.**

Tríptic de sonets

P a r e

Obrí Vilarreal sos ulls radiosos
a l'or i transparències d'un nou dia,
i en albirar la llum que li destria
un auri sol, llançà gemecs flairosos.

Fón el Conqueridor... Besos nombrosos
damunt son front d'argent, ple d'ambrosia,
desflorà com senyal de galania,
i com d'amor etern, llaços formosos.

Des d'eixe jorn, EN JAUME ja té esposa
que ha sortit del seu cor, com gaia rosa...
És la que ha obert, vui, els ulls, VILARREAL.

I enamorat, joiós, rient, li ofrena
com PARE, que li arranque plany i pena,
el CRIST miraculós de l'HOSPITAL.

M a r e

En catifa de llums, d'encants i flors,
és on VILARREAL, trobes trenant,
jeu complaguda i fila joiós cant
al CRIST, que li ha robat vides i cors.

De sos esguards divins, veu els tresors;
però enyora un nou ser... MARETA amant
de tendresa, d'amors, de dolç encant,
que a son pit l'acarone, en joia i plors.

El Bon Déu l'ha escoltat... I un pastoret,
guardant els seus ramats per vora riu,
sentí dins d'una COVA goig complet
en trobar una Verge, que a ell somriu...

VILARREAL té MARE. És font i estel
de GRÀCIA, que als seus fills senyala el cel.

Fill

Vilarreal, eterna meravella
de colors, de perfums i melodies,
té PARE i MARE, que amb ses ambrosies
d'amors, la fan més fúlgida i més bella.

Déu s'ha encisat en vore-la... i vol que ella
tinga un FILL sant, que pugui amb simfonies
de santedat, miracles i harmonies
obrir-li de la fama la portella.

I Pasqual se l'obrí... Fón Torrehermosa
la que en son jardinet collí joiosa
eixa flor eucarística i d'amors...

Però VILARREAL fón l'escullida...
i en la mort la tingué, com en la vida,
destrenant-li —A SON FILL— gràcia i flaiors.

El meu maset

El camí

Propet de la ciutat vilarrealera,
de la florida Plana emperatriu
per sa raça reial i falaguera,
s'aixeca el meu MASET, que a tots somriu.

Des del niu enjoiat on tinc ma casa
sens remuntar el vol, volant, volant,
en un ratet, passant carrers i plaça
s'arriba al meu MASET, mon niu i encant.

A la una i altra part, llarga ringlera
de masets se divisa pel camí,
que somriuen bressats pel l'encisera
flairor, que vessa bàlsam suau i fi.

Tots aixequen llurs pics, plens d'ambrosia;
tots somriuen amb flors blanques d'atzar,
i quan els tarongers la simfonia
dels fruits d'or canten, oh, quin dolç cantar!

És el cant de l'atzar i roses fines
que en destrenar ses llaus conjuntament
fan polsar fins les fulles maragdines
que destrien son cant amb so morent.

Llavors pel caminal ample i erecte
el tendre cant d'atzar i de les flors
es percibix joiosament directe
com ofrena d'encants, joies i cors.

Per el CAMÍ enlairat de flaire fina
i embellit per masets, blancs com la neu,
s'arriba fins la porta pelegrina
que obri la màgica mansió del meu.

La portalada

Per un ample camí
de bells tarongerals
que ens senyala sens fi
regions primaverales,
on la Mareta nostra
de GRÀCIA a tots somriu,
la portalada es mostra
del meu MASET dolç niu.

Tots els anys, de l'Ermita
devalla amb goig ardent
al poble, a qui visita
trenant-li un bes fulgent.

I veu la portalada,
i com ver paradís
li dóna enamorada
un perfumat somrís.

I eixe somrís de GRÀCIA
enflairat i joiós,
com capollet d'acàcia
divinal i olorós,

damunt la portalada
s'ha quedat ben imprés
i sa imatge agraciada
allí es veu com un bes.

És Ella, la Mareta
dels fills del poble meu,
la que en l'entrada, feta
d'aroma i blanca neu,
posa dolça mirada
de joies i de flors,
com dient: hi ha niuada
allí de GRÀCIA i cors.

És Ella que senyala
amb sos ulls de llum
que acaronen baix sa ala
els que enyoren perfums,
la senda lluminosa
de l'art i de la unció,
que en el MASET, joiosa,
trau dolça floració.

És Ella, que en la porta
desfulla bells capolls
per a què endins de l'horta
que té flaires a dolls,
en entrar els aspiren
brusents d'amors divins,
i a la Mareta miren
que és Reina dels JARDINS.

El jardí

Apenes s'obrin les dos ventalles
de la portella que hi ha al camí,
s'albiren quadres d'ors i rialles
—les flors i flaires— del verd JARDÍ.

Voltant la senda recta i flairosa
que cantant trobes du al meu MASET,
el jardí eixampla —catifa hermosa—
que tix garlandes per son indret.

Són les que trenen les flors vistoses
que obrin sos calzes plens de perfums,
quan neix l'albada, de llums joioses,
i l'ocàs plora, quan mor la llum.

Allí es vinclen les roses fines
que, ubriagant, brollen dels verds rosers;
les margarides suaus i divines
ornen i agràcien als bells vergers.

Les dàlies creixen, acompanyades
de nards, geranis i de gesmils;
i les alfàbeques, ben aromades,
mostren ses gales i flaires mils.

I prestant gaies, màgiques, pures,
les violetes i els fins clavells,
llancen ses flaires, entre verdures,
mentre somriuen amb rics joiells.

Flors i verdura de tota mena
brollen i canten, perfums llançant,
i sa cantúria, de flairors plena,
ressona en l'aire, que va cantant.

Flors porporines, flaires enceses
que són les gales de mon JARDÍ:
canteu joïoses, d'encants corpreses,
amb les cantúries d'amor sens fi.

El fruiterar

Voltant el jardí que canta
amb ses flairors i colors,
es contempla i ens encanta
el fruiterar ple d'olors.

Quina fresca bledania!
Quina dolçura de mels!
el fruiterar ens destria
amb ses fulles, fruits i anhels.

No sols encisa el fullatge
de daurats brills i joiells,
sinó lo que orna al brancatge
de la fruita, els vius ramells.

Com penja fresca i melosa
de l'arbrat verd i nombrós;
amb sa pintura vistosa
ens obri el gust freturós.

De tots els arbres ne penja
verda o madura, incitant
al paladar que ne menja,
veent-la en els arbres penjant.

La fruita de primavera
complau el nostre daler

amb la mel aspra encisera
que ens proporciona el nyesperer.

Les primerenques pereres
creixen plenes de verdor,
amb les sucoses pomeres
que ens regalen sa dolçor.

Els codonyers ruborosos
se mostren avergonyits,
i junt als rosers flairosos
s'alcen un poc desllenguits.

Vinclant-se amb dolça tendrura
s'aixequen els platanals
i amb llurs poms de sa dolçura
trenen sos cants orientals.

Entre pàmpols la figuera
ofrena el fruit abundós
i davall l'ombra encisera
fa glatir el pit joiós.

Les pruneres variades
en llurs colors i tamanys,
amb ses prunes ensucrades
trenen cantúries i planys.

El verd noguer, fort i altívol,
es destaca corpulent,
i ple d'anous i festívol
riu i fa enveja a la gent.

Quanta fruita! Les serveres,
els caquis i els magraners,
els presseguers i cireres,
bresquilles i albercoquers.

Tota invita freturosa
a què es prove sa dolçor
i tota canta melosa
la cançó del dolç amor.

Però cap com la taronja,
que canta i dóna sa mel
i sucrosa, tendra i flonja
encén l'amor i l'anhel.

Heus per què ací en gran manera
abunden els tarongers,
amb blanca flor encisera
i llurs fruits, d'or falaguer.

Oh fruiterar variadíssim
del meu encantat MASET!
Creix freturós i tendríssim
i faràs mon goig complet.

L'hort

Entre el jardí brollant de galanures
i entre el dolç fruiterar de flaire i mels,
s'estén la faixa d'encants i hermosures
de l'hort que nos reserva amors i anhels.

La terra verge, neta, ben solcada
espera en el seu si rebre el bon gra
que el llaurador, amb l'esperança amada,
deixa caure, brulent, d'ànsies i afà.

Poc a poc, va vestint-se la planura
de l'hort amb els seus dèbils i suaus brins.
que a l'ensem que ixen l'ornen d'hermosura
i ens fan somniar, fruïnt, ja els bens tan fins.

És el forment, que poc a poc se mostra
en els solcs que traçà actiu llaurador;
són els planters que van trencant la costia
i mostren de sa eixida la verdor.

Els raigs de sol, ses fermes calories
van llançant per el mont i per el pla;
i l'hort deixa ses negres melengies
i porta l'alegria al cor humà.

La dacsca creix formosa i vincladisa;
emparrant-se s'albira el fesolar;
i la bajoca tendra se divisa

junt als melons i llarg carabassar.

Per a ensalada es veuen les tomates,
les tendroses endívies i encisams;
d'albergínies, pebreres..., moltes mates
ornen del meu MASET els seus bons camps.

I res manca que siga necessari
per a fer la PAELLA ben guisà;
junt als trossos —que sol ser l'ordinari—,
la verdura tendreta també està.

El meu HORT, adornat de tota mena
de plantes i verdures de l'estiu,
forma la part de joies, tota plena,
que em dóna en el MASET goig i caliu.

Les cançons

No és tot pau santa i melosa;
no és tot silenci i quietud;
ací la cançó harmoniosa
se sent brollar d'un llaüt.

Llaüt que vibra i ressona
dins del meu joiós MASET,
que amb ses remors al cor dóna
dolçura i amor complet.

Quan desenrotlla l'albada
sos cabells de llum naixent,
se sent ací la tonada
dels precés que aixeca el convent.

No està lluny, però les ales
del vent la porten volant,
i ses oracions i gales
les senc ací com un cant.

La campana amb melengia
se junta als precés del convent,
i canta l'AVE MARIA
que al cor porta amor brulent...

Les aus que dormen rendides
entre els brancams plens d'olors,

tixen garlandes florides
de llurs becs, brollants d'amors.

La séquia plena i joiosa
sent que han obert sos portells
i corre ofrenant gaudiosa
als camps, de l'aigua, els joiells.

I la tranquila fonteta
que dormia entre les flors,
se desperta desinqueta
i comença a rajar plors.

Del llaüt que vibra i canta
dins del meu joiós MASET,
dolça cançó que m'encanta
ací he escoltat satisfet.

L'albada, els precés, la campana,
de la séquia i font els sons,
i la pregària galana
que l'au tix amb dolça gana,
són del MASET les cançons.

El maset

Enlairat per les flaires subtils i primoroses
del jardí, que destria ses llaus meravelloses,
i admirant les planures de l'hort, que no és guaret,
i del fruiterar màgic la delitosa arbreda,
que entre raïms de fruita, encisada es queda,
s'albira i se contempla mon encantat MASET.

Aixina l'anomenen, en senyal de tendrura,
com niu de guspiretes i bressol de dolçura,
prodigant-li agamboles i donant-li dolç bes;
No té res que se'l pugua qualificar-lo aixina;
i en lloc de MASET deuen, amb veu melosa i fina,
XALET anomenar-lo, d'encants i amors tot pres.

Davant de sumptuosa i de molt ampla plaça,
que té acàcies i kaquis plantats, es veu la traça
del formós edifici que guarda els meus amors.
Un art selecte i clàssic, dins de l'arquitectura,
ha cercat en ses formes la gràcia i formosura
i juntant joies fines l'ha fet niu de dolçors.

Res xicotet ostenta. Tot és gran i magnífic.
La llum donant-li besos el fa esplendent i aurífic,
reblint-lo d'hermosures, com primorós joiell.
I el sol l'albira sempre, no sols quan ix l'albada

i quan en llums daurades fulgix la migdiada,
sinó quan mor, donant-li de sa llum el ramell.

Llavors, brollant de joies i guspises enceses,
sobreixen les figures de l'art, que d'encants preses,
agràcien sa façana, retable valuós,
on brilla el gust artístic de bella galeria
i amb els tres cossos màgics de llums i simetria,
canvià el bell edifici en palau sumptuós.

Quan s'obrin les ventalles de sa porta encisera,
l'entrada se contempla, graciosa i falaguera,
ornant-la un *hall* magnífic de primors i d'encant.
L'arc de mig punt enllaça la construcció rumbosa
i a la una i altra banda se albira gràcia hermosa
i el pis, de mosaics pulcres, rica alfombra formant.

Com símbol d'altivesa es veu l'escalinata
que amb els seus graons porta joiosa, règia i grata,
on de llums i paisatges clara visiõ se veu:
superba galeria mostrant son cap per fora
i altra per dins que enjoia, per sis balcons, l'aurora,
donen en la part alta molta fresca i conreu.

En una i altra banda, baix, com en la part alta,
el confort necessari, modern, complet, no falta;
i els dormidors amplíssims estan radiants de llums.
I per a copsar joies de l'horta riallera
que a l'ensem canta i plora, trenant llau encisera,
tinc en ell l'escritori, ple d'encants i perfums.

Juntet del niu on canta ma pluma rovellada
que grava amors i penes de joia enamorada
amb gemecs i somrisos damunt del blanc paper,
plena d'unció divina tinc també la CAPELLA,
oratori minúscul, de gràcia i meravella,
on tots els jorns aixequa de l'HÒSTIA el Bon Déu ver.

Tot junt en una peça ho tinc: un escriptori;
niuet d'encants i joies; el místic oratori;
i el llit humil i pobre, com frare franciscà;

la llum joiosa i plena; el cant de l'au que canta;
de la font critallina la veu plorosa i santa;
el jardí, les verdures i la fruita ensucrà.

Però més que per tindre dins d'ell joia i dolçures,
és perquè ell me desperta vells records i hermosures
d'edats plenes d'encisos, que jamai tornaran;
quan l'amor fort glatia, forjant dolces rialles,
i tota la família, junyida amb forces malles,
gojava d'amor plena. Oh escenes!... On estan?...

Quantes nits misterioses de somris de lluna
albirant les carícies de sa llum dolça i bruna,
presidits per mon pare destrenàvem brusents
del ROSARI puríssim les florides cadenes,
i en les nits estiuenques, de flairors i encants plenes,
la corona formàvem dels meus pares creients.

I en els jorns de les festes, desbordants de rialles,
al conjur de la fresca que l'estiu amb ses malles
delitós ens donava, destrenant cants sincers,
els netets i llurs pares, endolcits amb dolçures,
disfressats, i amb corrandes, de mil gests i hermosures,
nostres cors alegràvem, molt jolius i encisers.

Res d'això vui s'albira baix la comba serena
de la nit estrelada que l'estiu de llums plena
ens forçava a sentar-nos, fora al niu del MASET,
i davall la coberta de la gran galeria
que els caps nostres altívols, suorosos, cobria,
entonàvem cantúries amb el cor satisfet.

Vui també se celebra la diada gloriosa
dels masets que s'enjoien amb dolçura joiosa,
i per horts i dreceres es veu la processó.
I dins de l'Oratori de nostra hermosa finca
se fa el sermó i la missa, i el goig renaix i brinca
en tots els cors dels jóvens, que bressen sa illusió.

I pel jardí passeja, com abans, la figura
de Sant Roc, que sa imatge, fulgurant hermosura,

als masets els prodiga l'alegria i content;
mes sa típica festa de dolçaina i poesia
per nosaltres no vessa vius fulgors i ambrosia,
puix el dol ens amarga, taladrant i dolent.

El qui enmig la família, desbordant de tendrura,
junt als fills i l'esposa, i els netets, joia pura,
destrenava amb somrisos ses contalles d'amors,
vui no es veu; i puríssim va aixecar sa volada
a la comba atzurada, de brills màgics voltada,
en els cors arrancant-nos els encants i dolçors.

I en son vol fulgidíssim, entre planys i amargures,
s'emportà a aquelles terres de fulgors i hermosures
un fill seu, ple de vida, d'illusions i d'anhels.
Vui sa esposa i filletes alegries no suren,
i en aquestes diades de dolçors no murmuren
les cançons delitoses de la ditxa i les mels.

Vui resem baix la comba de la nit estrelada;
vui cantem les cantúries de la llum platejada
que la lluna destria, somrienta d'anhel;
però sempre nos manca la graciosa figura
del germà i del bon pare, que en les nits d'hermosura
de l'estiu contemplàvem la blavor del blau cel.

El MASET ens recorda una mare velleta,
els seus fills i sa filla, cuidadosa i discreta,
que vivim plens de vida enyorant temps passats;
les escenes joioses de família cristiana,
que gojant a la fresca de la pau sobirana
de l'estiu, retraiem els records mig borrats.

I en retraure les dates de glorioses victòries
i en trenar les corrandes, les llegendes i històries
dels vellets avis nostres que lluitaren valents,
el MASET pren coratge, se cobrix de noblesa,
ses parets fort retronen i amb l'ànima presa
al germà i al bon pare contemplem sonrients.

El MASET pinta amb flames de radioses llegendes

l'amorosa infantesa, quan trincant per les sendes,
entre els arbres cercàvem dels ocells els seus nius;
i aquells jocs, plens de gràcia, de corrandes joioses,
d'innocent picardia, de joguines nombroses,
en què ocults entre els arbres tots eixíem jolius.

El MASET canta els resos d'oracions argentines
de les hores tranquiles, melodioses i fines
d'innocència enyorada, que amb somrisos fugí;
i amb pinzell suavíssim, de trendrors i blanques,
fa brollar les imatges i les vives figures
de l'edat més florida, de l'amor dolç i fi.

El MASET ens dibuixa ple de joia i somrisos
els records de la vida que en bressar-los les brises
espurnegen i canten amb ses llums i cançons.
Lo més dolç i puríssim que escriví nostra vida
i ses santes gaubances, en la rama florida
del MASET, vui es troben desflorant emocions.

Ell és qui amb joia intensa, perlejant brills joiosos,
ens retrau fets planyívols tots rients i joiosos
de tendreses i penes, de somriures i dol.
Ell és qui vist de joia, de dolcesa i gaubança
els camins de la vida, recoberts d'enyorança,
que senyalen l'eixida de l'amor, rient sol.

Ell és qui clou i guarda les més dolces poncelles
que en l'arbrat de la vida, primoroses i belles,
despuntaren rublertes de fins brills i flairor;
i en la cella tranquila de mansió benaurada
rebulliren joioses, en graciosa volada,
destrenant amb suaus flaires els senders de l'amor.

Ell és qui dóna bàlsem a les roges ferides
que les punxes amargues d'il·lusions extingides,
en desfer-se enyorades, sols al cor deixen fel.
Ell és qui encén llumetes, entre ombres intenses
d'amargors que desgarren nostres joies immenses
i en la senda de penes fa florir bell anhel.

Colofó

Oh MASET! que me parles del JARDÍ ple de flaires,
de l'ARBRAT ple de fruita; de l'HORTET amb sos flaires
i bledanes verdures, tot cobert i sembrat:

Tu seràs sempre símbol dels meus pares i avis
i faràs tinga roses, en mos mans i en mos llavis,
per cantar i ofrenar-te mon joiós cor nafrat.

Í N D E X

	<u>Pàgina</u>
Pròleg.	I
EL POEMA DE LA PLANA.	
Planures.	17
Cançó a la Plana.	19
El llaurador.	21
La llauradora amb aspecte de regina. ...	24
Colofó.	28
EL POEMA DE VILARREAL.	
Proemi: Sombres i llums.	31
Enamorament.	35
Vilarreal té Pare.	39
Vilarreal dels Infants.	43
Vilarreal té Mare.	47
Vilarreal té Fill.	51
Vilarreal té encara Fills.	57
Colofó.	61
EL POEMA DE L'ENTRADA DE LA VERGE DE GRACIA, PATRONA DE VILARREAL.	
Preparació.	65
Camí de l'Ermita.	67
Camí del poble.	69
Rebuda.	71
Camí de l'Església.	74
Colofó.	77
TRIPTIC DE SONETS.	
Pare.	81
Mare.	82
Fill.	83
EL MEU MASET.	
El camí.	86
La portalada.	89
El jardí.	91
El fruiterar.	93
L'hort.	96
Les cançons.	98
El maset.	100
Colofó.	105

PUBLICACIONS DEL MATEIX AUTOR

- VIBRACIONS DE MA LIRA
Proses líriques. València, 1927. Esgotades.
- EL TARONGER CANTA
Poema. València, 1927. Esgotat.
- CANÇONS A LA LLENGUA VALENCIANA
Poema. València, 1928. Esgotades.
- CAPULLS Y ROSAS
Poesies castellanés. València, 1929. Esgotades.
- SOLLILOQUI MÍSTIC
Poema. València, 1930. Esgotat.
- SILUETAS LITERARIAS
Estudi crític. Teruel, 1931. Esgotades.
- DE MIS PENSILES
Poesies castellanés. Teruel, 1932. Esgotades.
- LES CAMPANES DEL MEU POBLE
Poema. Vilarreal (Castelló), 1933. Esgotat.
- ESPANYA ÉS DE MARIA
Poema. Vilarreal, 1934. Esgotat.
- EL ROSERET DE SANT ANTONI
Poema. Pego (Alacant), 1935.
- RETRATO VALENCIÀ
Poema. Vilarreal, 1936. Esgotat.
- AROMES DE FLOR NATURAL
Rimes llorejades. València, 1947.
- DE MIS VERGELES
Rimes. Madrid, 1948.
- POR LOS PENSILES POÉTICOS
Rimes. Madrid, 1948.

EN PREPARACIÓ

- GUSPIRES D'AMOR SANT...
Rimes llorejades.

20 pessetes

FR